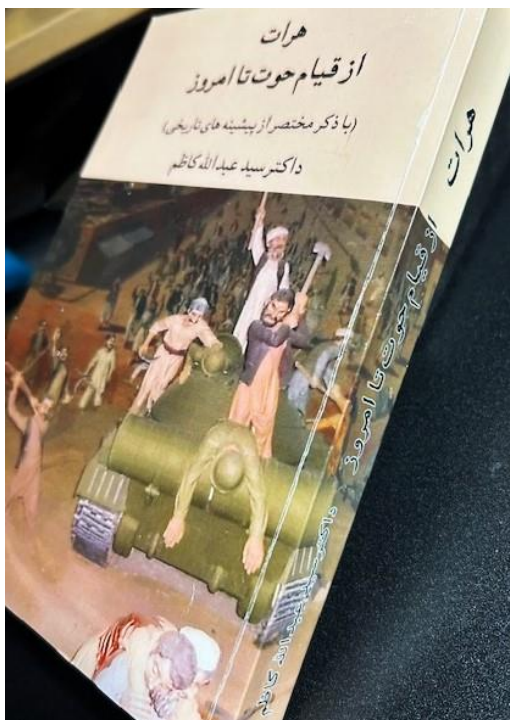

26 فبروری 2024

داکتر سید عبدالله کاظم

کتاب «هرات از قیام حوت تا امروز»

یک نوشته دلچسپ ارسالی فدراسیون سازمانهای افغانی مقیم اروپا "فارو" تحت عنوان «ضرورت تحقیق علمی و تاریخی در مورد قیامهای 3 و 24 حوت بمناسبت 45مین سالروز قیام سوم حوت» منتشره مورخ 22 فبروری را در این پورتال خواندم که در آن بر لزوم تحقیق مزید درباره این دو رویداد مهم تاریخی با این عبارات تأکید شده بود: «قیام خودجوش و فاقد رهبری واحد سوم حوت 1358 مردم کابل در واقع ادامه قیام خود جوش و مردمی 24 حوت 1357 مردم شریف هرات علیه اداره تحت الحمایه روسها در افغانستان، در شرایط بعد از اشغال کشور ما توسط روسها بود..... طی 14 سال حاکمیت خلق و پرچم قیامهای متعددی علیه رژیم دست نشانده و روسها صورت گرفت. اما درین میان دو قیام 24 حوت 1357 در هرات و قیام سوم حوت 1358 در کابل توانستند کاخ کرملین را به لرزه در آورده و تأثیرات پایدار و سرتاسری بر روند جنگ علیه متجاوزین روس و رژیم وابسته به آنها بجا گذارند..... برای بررسی دقیق جوانب مختلف قیامهای حماسه آفرین این دو قیام و اینکه چگونه این قیامها در شرایط اختناق رژیم تحت الحمایه جوانه زدند، ریشه گرفتند، رشد کردند و حماسه آفریدند بدون اینکه از جانب کدام نیروی بیگانه تمویل و تجهیز شوند، به تحقیقات تاریخی- سیاسی، روانی و جامعه شناسانه دامنه دار ضرورت است. هنوز شهود عینی و عده ای از اشتراک کنندگان این قیامها زنده اند و این امر کار تحقیق را تسهیل می بخشد. بهترین تجلیل از این قیامهای مردمی و خود جوش، همانا کاوش و تحقیق تاریخی و جامعه شناسانه در مورد جوانب مختلف این قیامها و آموختن از آنها میباشد.»

با افتخار باید عرض کنم که هنگام وقوع این دو رویداد تاریخی در محبس مخوف پلچرخ زندانی بودم و از چگونگی جریان آن و دیگر قیامهای متعاقب آن، در زندان اطلاعی در دست نبود و اما بعد از رهائی از زندان در ماه جدی 1358 پس از تهاجم قوای سرخ به کشور، شاهد وقوع قیام سه حوت بودم که به دلیل کنترل شدید رژیم بر رسانه ها کوچکترین گزارشی نه در رسانه های دولتی به نشر رسید و نه انعکاس این قیامها در رسانه های بیرونی بازتاب یافت. وقتی در ماه حمل 1359 مهاجر شدم، باز هم در این موضوع در تارکی قرار داشتم، تا آنکه کتاب "خاک اولیا" نوشته رادک سیکورسکی - ژورنالیست مشهور پولندی مقیم انگلستان را که در سال 1989 (1368 ش) در انگلستان چاپ شد و متعاقباً به وسیله محترم آقای عبدالعلی نور احراری به دری ترجمه و در سال 1370 به چاپ رسید، مطالعه کردم و از وری آن به عمق قیام بزرگ و مردمی 24 حوت 1357 هرات پی بردم.

رادسیکورسکی اولین کسی بود که تا آنوقت چند بار به جبهات جنوب غربی جهاد در سالهای 1986 و 1987 سفر کرد و اطلاعات مهم و دست اول را درباره قیام 24 حوت هرات جمع آوری و سپس در کتاب خود به نشر سپرد. مطالعه این کتاب مرا واداشت

تا به تحقیق مزید در زمینه پردازم و در جستجوی منابع و مآخذ بیشتر برایم. با آنکه در آن سالها در چند برنامه رادیویی منتشره شمال و جنوب کالیفورنیا به بررسی و شرح این قیام و اهمیت تاریخی آن پرداختم، اما در عین زمان کوشیدم تا درباره این موضوع مهم کتابی تهیه و به چاپ برسانم. خوشبختانه بعد از زجمت زیاد این هدف برآورده

د پانو شمیره: له 1 تر 5

افغان جرمن آنلاين په درنیت تاسو همکارۍ ته رابولي. په دغه پته له مور سره اړیکه ټینگه کړئ maqalat@afghan-german.de

یادونه: دلېکنې د لیکنيزې بڼې پازوالي د لیکوال په غاړه ده ، هيله من يو خپله لیکنه له رالیرلو مخکې په خیر و لولئ

شد و کتاب مورد نظر تحت عنوان «هرات از قیام حوت تا امروز - با ذکر مختصر از پیشینه های تاریخی» به پایه اكمال رسید و در ماه میزان 1390 (اکتوبر 2011) در 496 صفحه در کالیفورنیا به چاپ رسید. این اولین کتابی است که در زمینه بوسیله یک افغان نوشته و چاپ شده است. علاوه بر متن مکمل کتاب در ماه مارچ 2016 در ویبسایت وزین افغان جرمن آنلاین (آرشیف نویسندگان - تحت نام اینجانب ، شماره 259) به نشر رسید که در لینک ذیل قابل دسترسی و مطالعه میباشد:

http://www.afghan-german.net/upload/Tahlilha_PDF/kazem_sa_herat_book_complete.pdf

این کتاب مشتمل بر 3 قسمت، جمعاً 15 فصل و 12 ضمیمه است که درباره محتوای آن لازم می افتد جهت معلومات مقدماتی برای علاقمندان موضوع فهرست مندرجات آنرا خدمت تقدیم دارم:

پیشگفتار

قسمت اول

هرات در پهنای تاریخ

فصل اول : هرات - گهواره تمدن

- 1 - در وصف هرات و وجه تسمیه آن
- 2 - هرات باستان
- 3 - هرات بعد از ظهور اسلام
- 4 - هجوم مغل در هرات
- 5 - شگوفائی هرات در عصر تیموری
- 6 - هرات از قرن 16 تا قرن 18

فصل دوم : هرات از ظهور دولت درانی تا شروع «بازی بزرگ»

فصل سوم : اهمیت ستراتیژیک هرات در «بازی بزرگ»

- 1 - هرات مرکز رقابت های روس و انگلیس
  - 2 - تلاش انگلیسها برای رهائی هرات از نفوذ ایران
  - 3 - «فارورد پالیسی» - ادامه بازی بزرگ
  - 4 - امیر عبدالرحمن خان و تأسیس حکومت مرکزی
- فصل چهارم : هرات از عهد امیر عبدالرحمن خان تا کودتای ثور

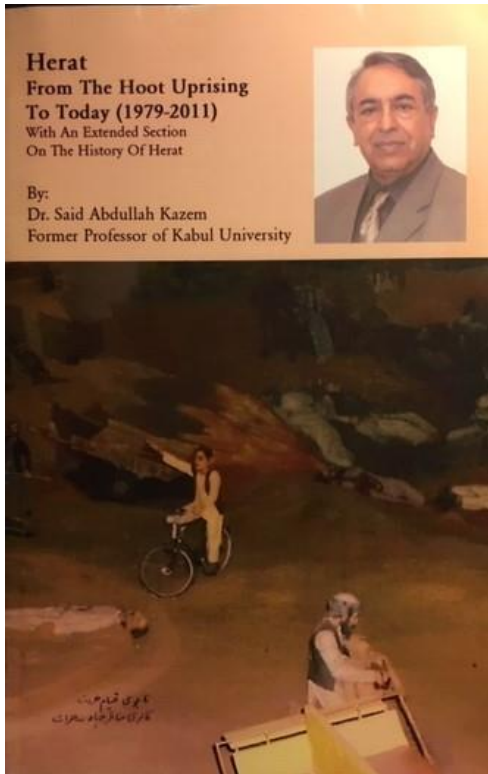
قسمت دوم

قیام بزرگ هرات (24 حوت 1357)

فصل پنجم : کودتای ثور و پی آمدهای آن

- 1 - نفوذ تدریجی شوروی در افغانستان
  - 2 - کودتای ثور - یک مصیبت بزرگ
  - 3 - فرمانهای جنجال برانگیز
  - 4 - انزجار مردم از عملکرد های رژیم
- فصل ششم : قیام هرات - رویدادهای اولی وانگیزه ها

- 1 - سخن کوتاه درباره قیام
- 2 - اعمال نابخردانه منسوبین و گماشتگان رژیم
- 3 - ترکیب گروههای فعال سیاسی
- 4 - ازدیاد مشاوران روسی
- 5 - سازماندهی داخلی
- 6 - احساس مشترک بین مردم و افسران اردو

د پانو شمیره: له 2 تر 5

افغان جرمن آنلاین په درنښت تاسو همکارۍ ته رابولي. په دغه پته له مور سره اړیکه ټینگه کړئ maqalat@afghan-german.de

یادونه: دلیکني د لیکنيزي بني پازوالي د لیکوال په غاړه ده ، هیله من یو خپله لیکنه له رالیرو لو مخکي په خیر و لولئ

7 - همکاری سرمایه داران و زمیندار های بزرگ

فصل هفتم : چگونگی قیام

1 - جنبش های محلی - سرآغاز قیام

2 - قیام در شهر

الف - مقدمات قیام

ب - جریان قیام

3 - قیام اردو

4 - پیش کسوتان قیام

5 - معضله هدمندی، رهبری و سازماندهی

فصل هشتم : ادعا های سران شوروی و عمال رژیم در مورد قیام

1 - تحریکات بیگانه

2 - ساختمان سنتی و دینی جامعه

3 - اختلافات درون حزبی

4 - شایعه پردازی ها و تحریف حقایق

5 - اسامی عمال رژیم در سرکوب قیام

6 - استفاده از «آتش وسیع» - یک جنایت جنگی و ضد انسانی

فصل نهم : عواقب و اثرات قیام

1 - تشدید اختلافات در داخل رژیم

2 - آغاز تصفیه ها

3 - جلب و جذب جبری جوانان در خدمت حزب

4 - حملات تهاجمی و تخریب ساحوی

5 - برهم خوردن روابط با کشورهای همسایه

6 - آغاز مهاجرتها و تشدید جهاد

7 - حمایت امریکا از جهاد

8 - قیام های پی در پی

فصل دهم : قیام هرات زمینه ساز تهاجم شوروی

1 - نگرانی سران شوروی در آغاز قیام

2 - صحبت تلفونی تره کی با کاسیگین و سفر او به مسکو

قسمت سوم

رویدادهای مهم بعد از قیام تا امروز

فصل یازدهم : وضع هرات از قیام تا سقوط حکومت کمونیستی کابل

1 - نگاهی به پالیسی نظامی شوروی

2 - نقش ملیشه ها

3 - گزارشهای مختصر از عملیات نظامی در هرات

4 - حوادث مهم از 1981 تا 1991

5 - شرح چند حادثه

فصل دوازدهم : جبهات جهادی حوزه جنوب غرب

1 - چگونگی تشکیل

2 - انتخاب اسماعیل خان به حیث «امیر» جبهات

3 - سفر به پشاور و پیوستن به «جمعیت اسلامی»

4 - جبهات شهید افضلی

5 - نقش «شورای شهری» در طول سالهای جهاد

6 - تاکتیک ها و روشهای عملیاتی

7 - اهداف و فیصله های «شورای ساغر»

د پانو شمیره: له 3 تر 5

افغان جرمن آنلاین په درنښت تاسو همکارۍ ته رابولي. په دغه پته له مور سره اړیکه ټینگه کړئ maqalat@afghan-german.de

یادونه: دلیکني د لیکنيزي بني پازوالي د لیکوال په غاړه ده ، هيله من يو خپله لیکنه له رالیرلو مخکي په خیر و لولئ

- 8 - گزارش مختصر از جنگهای «زنده جان»
 9 - آیا ایران و پاکستان در تقویه جبهات جنوب غرب نقش داشتند؟
فصل سیزدهم : هرات در دوره حکومت مجاهدین (تنظیمها)
 1 - چگونگی سقوط نجیب و تشکیل حکومت مجاهدین
 2 - حکومت مجاهدین و ادامه جنگها
 3 - امارت اسماعیل خان درحوزه جنوب غرب
 4 - روابط هرات و کابل
 5 - شورای «صلح» هرات
 6 - پی آمدهای مهم شورای «صلح» هرات
 7 - هرات درمرکز رقابت های منطوقی
 8 - کشمکش قدرت ها
 9 - «دهلیز هرات - شکارگاه جدید پاکستان»
 10 - توقف کاروان لاریها درقندهار و ظهور «طالبان»
 11 - حمله طالبان به هرات - شکست و فرار اسماعیل خان
 12 - انگیزه ها و علل سقوط هرات بدست طالبان
فصل چهاردهم : هرات در دوره طالبان
 1 - تشدید جناح بندیها بعد از سقوط هرات
 2 - نقش مافیای ترانسپورت و قاچاق
 3 - جنگ ها دربادغیس و برگشت اسماعیل خان
 4 - سازش ملک پهلوان با طالبان و اسیرشدن اسماعیل خان
 5 - داستان رهائی اسماعیل خان از زندان
 6 - حادثه یازدهم سپتمبر، حمله امریکا و سقوط طالبان
فصل پانزدهم : هرات در دوره جدید
 1 - کنفرانس بن
 2 - برگشت اسماعیل خان به حیث «والی» اما با روحیه «امیر»
 3 - معمای تقرر سیدحسین انوری به ولایت هرات

ضمایم

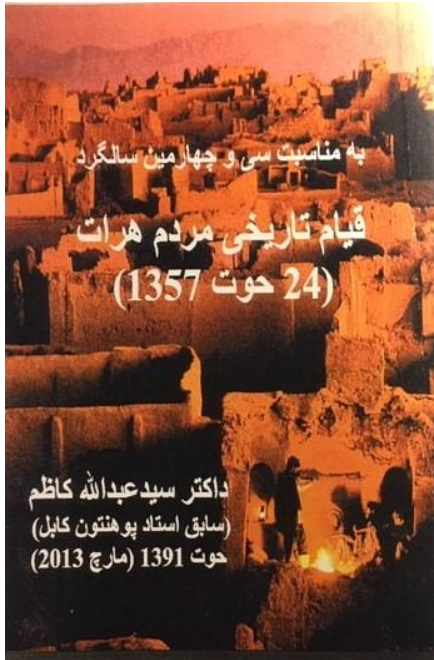
- ضمیمه اول : متن معاهده دوستی، حسن همجواری و همکاری بین جمهوری دمکراتیک افغانستان و اتحاد جماهیر شوروی سوسیالیستی (مورخ 5 دسمبر 1078)
- ضمیمه دوم : سند رونوشت بیروی سیاسی حزب کمونیست اتحاد شوروی - مذاکرت درباره افغانستان (مورخ 17 مارچ 1979)
- ضمیمه سوم : متن مکمل صحبت تیلیفونی کاسیگین با تره کی (مورخ 18 مارچ 1979)
- ضمیمه چهارم : قطعنامه شورای جهادی ساغر (مورخ 20 سرطان 1366)
- ضمیمه پنجم : لست کسانیکه به امور اداری ولایت منسوب شدند (8 ثور 1371)
- ضمیمه ششم : اعلامیه شورای قوماندانهای حوزه جنوب غرب (10 ثور 1371)
- ضمیمه هفتم : دعوتنامه شورای صلح هرات (5 سرطان 1373 مطابق 26 جون 1994)
- ضمیمه هشتم : نامه بعضی از اعضای «نهضت وحدت ملی افغانستان مقیم امریکا» عنوانی جنرال محمد اسماعیل خان در مورد شورای صلح هرات (مورخ 24 سرطان 1373 مطابق 15 جولای 1994)
- ضمیمه نهم : نامه سرگشاده عنوانی داکتر محمد یوسف خان درمورد اظهارات ایشان راجع به شورای صلح هرات از جانب داکتر سیدعبدالله کاظم (مورخ 22 اگست 1994)
- ضمیمه دهم : متن مکمل مصاحبه اسماعیل خان - یک هفته بعد از سقوط هرات بدست طالبان
- ضمیمه یازدهم : قسمت های از اظهارات جنرال ظاهرعظیمی درباره سقوط هرات
- ضمیمه دوازدهم : شیوه تبدیل تاریخ از هجری شمسی به میلادی و برعکس، از هجری شمسی به هجری قمری و برعکس

فهرست مأخذ

xxxx

د پانو شمیره: له 4 تر 5

افغان جرمن آنلاین په درنښت تاسو همکارۍ ته رابولي. په دغه پته له مور سره اړیکه ټینگه کړئ maqalat@afghan-german.de
 یادونه: دلیکني د لیکنيزي بني پازوالي د لیکوال په غاړه ده ، هیله من یو خپله لیکنه له رالیرولو مخکي په خیر و لولئ

علاوئاً قابل تذکر میدانم که:

علاقمندی خوانندگان عزیز به موضوع قیام هرات از یکطرف و کمیاب شدن کتاب فوق از طرف دیگر ایجاب میکرد که کتاب تجدید چاپ شود، ولی مصروفیت های دیگر اینجانب مانع اینکار گردید، اما به خواهش دوستان درباره انگیزه های قیام و جریان وقوع آن و نیز اینکه چگونه این قیام موجب نگرانی مقامات شوروی و بالاخره زمینه ساز تهاجم آنها 9 ماه بعد یعنی بتاريخ 6 جدی 1358 ش (26 دسمبر 1979) به افغانستان گردید، شرح مختصر را از کتاب فوق تهیه کرده و آنرا در یک کتاب کوچک در 90 صفحه به مناسبت سی و چهارمین سالگرد قیام تحت عنوان «قیام تاریخی مردم هرات - 24 حوت 1357» در ماه حوت 1391 (مارچ 2013) در کالیفورنیا به چاپ رسانیده و خدمت دوستان و علاقمدان تقدیم داشتم.

امید است اعضای محترم فدراسیون سازمانهای افغانی مقیم اروپا "فارو" به مطالعه این دو کتاب پرداخته و محققان دیگر را نیز به بررسی بیشتر موضوع تشویق و ترغیب نمایند. با ارادت - داکتر سیدعبدالله کاظم

د پانو شمیره: له 5 تر 5

افغان جرمن آنلاین په درنښت تاسو همکارۍ ته رابولي. په دغه پته له مور سره اړیکه ټینگه کړئ maqalat@afghan-german.de
یادونه: دلیکنی د لیکنیزی بنی پازوالی د لیکوال په غاړه ده ، هیله من یو خپله لیکنه له رالیرو لو مخکي په خیر و لولئ